

Vuoden 2017 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi, 2. toimikunta

2019

johtava tuloksellisuustarkastaja Liisa Kähkönen
kaupunkitarkastaja Harri Hynninen
kaupunkitarkastaja Tarja Palomäki

Sisällys

1. Arvioinnin taustatiedot	3
1.1. Arvioinnin tavoite ja laajuus	3
1.2. Arvioinnin kohde ja taustatiedot	3
1.3. Arviointikysymykset ja -kriteerit	4
1.4. Arvioinnin aineistot ja menetelmät	5
2. Havainnot	6
2.1. Toimialarajat ylittävät arvioinnit	6
2.1.1. Asunnottomuuden vähentäminen	6
2.1.2. Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa	10
2.2. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arvioinnit	15
2.2.1. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	15
2.2.2. Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	16
2.3. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arvioinnit	17
2.3.1. Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen	17
2.4. Sosiaali- ja terveystoimialan arvioinnit	20
2.4.1. Terveyden edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla	20
2.4.2. Saattohoidon riittävyys ja laatu	24
2.5. Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta	29
3. Johtopäätökset	33
4. Toimenpide-esitys ja lisätiedot	34
Lähteet	35

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1. ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT

1.1. Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, mihin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa esittämien suositusten ja toteamusten johdosta sekä mikä vaikutus toimenpiteillä on ollut.

Arviointi koskee kaikkia niitä tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa esitettyjä suosituksia, jotka liittyvät tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan vastuualueisiin ja toimialoihin. 1. toimikunnan suositusten vaikuttavuudesta on laadittu erillinen muistio.

1.2. Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Arvioinnin kohteena olivat tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa esittämien suositusten johdosta toteutetut toimenpiteet ja toimenpiteiden aikaansaamat vaikutukset.

Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.

Tarkastuslautakunta on Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on merkittävä arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Suosituksien vaikuttavuuden arviointi suoritetaan kahden vuoden viiveellä, eli vuoden 2019 arviointi kohdistuu vuoden 2017 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin. Menettelyllä pyritään varmistamaan, että keskushallinnolla ja toimialoilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vuonna 2019 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2017 annettujen suositusten vaikuttavuutta toimikunnittain. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 17 aihetta. Kummassakin toimikunnassa käsiteltiin seitsemää aihetta. Talouden arviointia ja tavoitteiden toteutumista käsiteltiin suoraan tarkastuslautakunnassa. Lisäksi kumpikin toimikunta käsitteli suositusten vaikuttavuutta. Talouden arviointiin ja suositusten vaikuttavuuteen liittyen ei annettu suosituksia vuoden 2017 arviointikertomuksessa.

Taulukossa 1 on esitetty arvioitavien suositusten määrä aiheittain. Arvioitavia suosituksia on 2. toimikunnan osalta yhteensä 21 seitsemässä arviointiaiheessa.

Taulukko 1. Arviointiaiheet ja niissä esitettyjen suositusten määrä, 2. toimikunta

Arviointiaihe	Suosituksen määrä
Toimialarajat ylittävät arvioinnit	
Asunnottomuuden vähentäminen	4
Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa	4
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arvioinnit	
Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	1
Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	1
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arvioinnit	
Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen	2
Sosiaali- ja terveystoimialan arvioinnit	
Terveystieteiden edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla	4
Saattohoidon riittävyys ja laatu	5

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan vuotta 2017 käsittelevän arviointikertomuksen ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianosaisten lautaja johtokuntien lausunnot kokouksessaan 20.6.2018. Samalla valtuusto kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Kaupunginhallituksen selvityksen valtuusto on merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 12.12.2018.

1.3. Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut.

Pääkysymykseen haettiin vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan seuraavasti:

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

	Toimenpiteet	Vaikutukset
😊 Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
😐 Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
😞 Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

1.4. Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointi suoritettiin lähettämällä sähköpostitiedustelu asianomaisen palvelukokonaisuuden johdolle tai muille tahoille. Lisäksi perehdyttiin kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2018 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2018 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Tarkemmat tiedot vastaajista ilmenevät lähdeluettelosta.

Tietopyynnöissä pyydettiin vähintäänkin vastausta seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty?
- Mitä vaikutuksia toimenpiteillä on ollut ao. toimintoon?

Lisäksi suurin osa tietopyynnöistä sisälsi myös tarkentavia kysymyksiä, joilla varmistettiin riittävien vastausten saaminen suositusten sisältämistä asioista. Lomakkeeseen oli merkitty ne tarkastuslautakunnan esittämät suositukset, joihin liittyen vastauksia pyydettiin.

Seuraavissa luvuissa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2017 käsittelemät arviointiaiheet ja niissä esitetyt suositukset. Jokaisen suosituksen kohdalla on esitetty tiivistetysti hallintokuntien antamat vastaukset tarkastusviraston loppuvuodesta 2019 tekemiin tietopyyntöihin ja valmistelijan sen perusteella tekemät johtopäätökset. Jokainen suositus on arvioitu käyttäen edellä mainittua neliportaista asteikkoa ja arvioinnin johtopäätös on esitetty arviointikriteerin osalta erikseen tekstin viereen merkityllä hymynaama-kuviolla.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2. HAVAINNOT**2.1. Toimialarajat ylittävät arvioinnit****2.1.1. Asunnottomuuden vähentäminen****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä

- laatia yhteinen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja kiinnittää huomiota erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon mahdollinen tuleva sote- ja maakuntauudistus.

Kaupunginhallitus (14.5.2018) ja kaupunkiympäristölautakunta (15.5.2019) toteavat lausunnoissaan vuoden 2017 arviointikertomuksesta, että on vaikea sanoa, mikä osuus asunnottomien lukumäärän kasvusta on johtunut nuorten ja maahanmuuttajien osuuden kasvusta, sillä näiden ryhmien asunnottomuutta on tilastoitu erikseen vasta vuodesta 2013 (nuoret) ja 2015 (maahanmuuttajat). Yhteenlaskettu asunnottomien määrä on laskenut Helsingissä kolmen viime vuoden ajan. Toimialojen välillä on tehty yhteistyötä erityisryhmien asuntoasioiden selkiinnyttämiseksi (erityisryhmät, kriisimajoittaminen, välivuokrausmenettely). Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä on arvioitu toimialojen yhteistyönä sosiaali- ja terveystoimialojen käytössä olevien toimitilojen ja asuntojen tilannetta.

Kaupunginhallituksen 12.12.2018 selvityksessä kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta todetaan, että budjettineuvotteluissa 26.10.2018 lisättiin sosiaali- ja terveystoimialan tavoitteisiin, että Helsinki tekee vuonna 2019 toimenpidesuunnitelman asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi erityisesti nuorten kasvaneen asunnottomuuden torjumiseksi ja aloittaa tuetun asumisen jonojen purkamisen 2019.

Kaupunginkanslian selvitys 28.11.2019

Kaupunginkanslia, kaupunkiympäristön toimiala sekä sosiaali- ja terveystoimiala ovat muodostaneet työryhmän, joka on laatimassa toimenpideohjelmaa asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Ohjelman on tarkoitus valmistua joulukuussa 2019. Ohjelman tavoitteena on asunnottomien määrän (2114 vuonna 2018) puolittaminen vuoden 2023 alkuun mennessä. Työryhmä varautuu tulevan valtakunnallisen asunnottomuusohjelman rahoitushakuun suunnittelemalla toimenpiteitä, joilla saadaan virtausta tuetun asumisen läpi sekä moniammatillista tukea asiakkaille. Vuonna 2018 Helsingin asunnottomien tilastointia tarkennettiin. Nuorten

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

asunnottomuuden torjunnassa merkittävä muutos on lastensuojelun jälkihuollon ikärajan nouseminen nykyisestä 21 vuodesta 25 vuoteen. Kaupungin jälkihuoltoon on saatu lisää työntekijäresursseja.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 28.11.2019

Kaupunkiympäristön toimiala on ollut mukana ohjelmatyöryhmässä. Asumisaikana asuntovuokraus venyy tavallista vuokranantajaa enemmän asumisaikaisten ongelmien ilmetessä, ja pyrkimys on yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimialan tukitahon kanssa ja toimin turvata asumisen jatko haastavissakin tilanteissa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 20.11.2019

Vuoden 2019 kevätkaudella tehtiin kartoitus sosiaali- ja terveystoimialan asunnottomien palveluista ja asumispalvelujen tilanteesta. Selvityksen perusteella tehtiin jäsenitys asumispalvelujen rakenteesta ja valmisteltiin jatkotoimenpide-ehdotuksia työpajoissa. Merkittävän välivuokrauspalveluntuottajan kanssa on aloitettu työskentely itsenäiseen asumiseen kuntoutuneiden asukkaiden välivuokrasuhteen muuttamisen normaaleiksi vuokrasuhteiksi. Sosiaali- ja terveystoimialan sisäiset asumispalvelujen toimenpide-ehdotukset esitellään johdolle joulukuun 2019 aikana. Asunnottomuusohjelman toteuttaminen on osittain alkanut ja lisää keinoja otetaan käyttöön vuoden 2020 aikana. Sosiaali- ja terveystoimialan hallinnonalalta on tulossa noin 3 miljoonan euron rahoitus kuntien ja kuntayhtymien asunnottomuuden vähentämisen ohjelmiin, painotus moniammatillisissa liikkuvissa tiimeissä. Lisäksi on hankkeistettu pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Kelan välinen yhteistyö. Asumisen tuessa on käynnistetty tuetun asumisen jonottajien asiakassegmentointi. Häätöjen ja vuokranmaksun seurantaan on kehitetty seurantamittarit. Välivuokrausasunnossa asuvien tuen tarpeesta on käynnistetty selvitystyö jatkoasumisen järjestämiseksi.

 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Toimialojen yhteinen suunnitelma on laadittu, eli suosituksen mukainen toimenpide on toteutunut. Tämän ohella on tehty sekä selvitys- että kartoitustyötä asunnottomuuden parempaa tilastointia ja puuttumista varten erilaisissa tilanteissa muun muassa nuorten ja maahanmuuttajien kohdalla. Lisäksi kaupunki on varautunut valtakunnallisen asunnottomuusohjelman käynnistymiseen.

 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteitä on alettu toteuttaa laajasti siten, että erilaisiin asunnottomuusongelmiin voitaisiin puuttua, mutta vaikutukset näkyvät varsin hitaasti.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä

- suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

Kaupunginhallituksen 12.12.2018 selvityksessä kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta todetaan, että ARAn kanssa asunnottomuuden tilastointia kehitettäessä on myös ollut alustavia keskusteluja siitä, että tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien määrää arviointiin jatkossa noin kerran kolmessa vuodessa kvalitatiivisin menetelmin, sillä heidän absoluuttisen lukumääränsä arviointi on hyvin vaikeaa. Aikuissosiaalityön nuorten tiimeissä toteutetaan ajanvarauksetonta palvelua, jonka osana on sosiaaliohjausta ja asumisneuvontaa, jonka avulla voidaan vaikuttaa asunnottomuuden ehkäisyyn sekä nuorten, tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi. Majoituspalveluita on järjestetty talveksi.

Kaupunginkanslian selvitys 28.11.2019

Toimeentulotuen siirtyminen Kelan vastuulle on vähentänyt asunnottomien yhteydenottoja sosiaali- ja terveystoimeen. Aiemmin asunnottomat olivat yhteydessä nimenomaan toimeentulotuen saamiseksi ja näin oli mahdollisuus myös sosiaali- ja terveystoimien palveluiden tarjoamiseen. Kun toimeentulotuki siirtyi Kelalle, tilastointia on jouduttu muuttamaan. Vuonna 2018 tilastointi toteutettiin käyttäen hyväksi kolmea aineistoa: Kelan asunnottomat toimeentulotuen saajat, sosiaalitoimen asunnottomat asiakkaat ja kaupungin vuokra-asunnon hakijat, jotka ovat ilmoittaneet olevansa asunnottomia. Henkilötunnuspohjaiset aineistot on ajettu ristiin päällekkäisyyksien poistamiseksi. Kaupungin vuokra-asunnon hakijoista asunnottomiksi itsensä ilmoittaneiden todellinen asumistilanne on selvitetty käsityönä. Lisäksi on pyritty arvioimaan myös niiden asunnottomien määrää, jotka eivät ole sosiaalitoimen asiakkaina tai eivät hae kaupungin vuokra-asuntoa. Auroran sairaalan liikkuvan avohoidon malli on ollut toimiva: mallia voitaisiin kokeilla myös ympärivuorokautisen tuetun asumisen jonottajien kanssa. Asunnottomuusohjelmaan liittyen on keskusteltu matalan kynnyksen asumisen neuvontapisteen perustamisesta, jotta tavoitettaisiin väliaikaisesti asunnottomia.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 20.11.2019

Nuorten palveluissa toteutetaan ajanvarauksetonta palvelua. Resurssit ovat pienet ja nuorten tavoittaminen on haastavaa. Samoin on edelleenkin järjestetty hätämajoitusta maahanmuuttajille. Toimiala on kehittänyt riskitekijöiden tunnistamisen ja etsimisen menetelmiä. Tarkoituksena on löytää asunnottomia eri palveluissa asiointiin yhteydessä. Kelan, ProSos-hankkeen ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyönä on kehitetty huolen tunnistamisen malli Kelan työntekijöille, jonka avulla Kela tunnistaa paremmin asumisongelmista kärsivät asiakkaat ja osaa ohjata heidät kunnan sosiaalipalveluihin. Huolen tunnistamisen malli laajenee valtakunnallisesti koko

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kelan palveluihin vuoden loppuun mennessä. Huolen tunnistamisen mallin avulla pystytään puuttumaan asunnottomuuden uhkaan ennakolta ja saamaan asiakkaita jo varhaisemmassa vaiheessa avun piiriin.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisia toimenpiteitä, kuten asiakkaiden riskitekijöiden tunnistamista, tiedon saantia ja tilastointia sekä yhteistyötä Kelan kanssa asumisongelmaisiiin liittyen on edistetty, mutta varsinaisia toimenpiteitä ei ole vielä voitu toteuttaa tiedonpuutteen ja resurssien vähäisyyden vuoksi.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteillä ei ole vielä ollut vaikutuksia toimintaan.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa asuntopolitiikassa kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto.

Kaupunginhallitus toteaa 14.5.2018 lausunnossaan vuoden 2017 arviointikertomuksesta, että kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon varmistaminen on yksi keskeisistä asuntopoliittisista tavoitteista Helsingissä, mutta haasteena on ollut rakentamisen resurssien vähyys, urakkatarjousten vähäisyys ja kalleus. Jotta tavoitellulle tasolle (noin 5 000 asuntoa) päästäisiin, kapasiteetin tulisi kasvaa runsaasti. Asuntontonttien luovutusprosessissa otetaan johdonmukaisesti huomioon kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon määrälliset tavoitteet.

Kaupunkiympäristön toimialan selvitys 28.11.2019

Vuoden 2019 syyskuun loppuun mennessä oli valmistunut 4 413 asuntoa. Näistä 27,3 prosenttia oli ARA-vuokra-asuntoja, joka ylitti AM-ohjelman mukaisen tavoitteen (25 %). Syyskuun lopussa 2019 oli rakenteilla yli 10 000 asuntoa, mikä on historiallisen korkea luku. Asuntomarkkinatilanne on vähitellen kääntymässä parempaan suuntaan, vuokra-asuntoja on enemmän tarjolla ja kuluttajilla on valinnanvaraa. Toisaalta ARA-vuokra-asuntojen ja yksityisten vuokra-asuntojen välinen hintaero on merkittävä.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

ARA-vuokra-asuntoja on valmistunut hieman yli tavoitteen ja rakenteilla on poikkeuksellisen paljon asuntotuotantoa. Suosituksen mukaista tavoitetta on edistetty.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Vaikutukset näkyvät pitkällä aikavälillä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 18.11.2019

Vuonna 2017 asumisneuvonnan henkilöstövahvuus oli johtava sosiaaliohjaaja ja 16 asumisneuvojaa. Lokakuuhun 2019 mennessä henkilöstön lisäys on ollut yksi asuniskoordinaattori. Vuodelle 2020 on esitetty perustettavan kaksi uutta asumisneuvojan vakanssia ja asumiskummitoiminnan vastuu ohjaajan vakanssi. Tilanne on pysynyt ennallaan siltä osin, että asumisneuvonnan palvelua ei ole saatavilla kaikilla sosiaalipalvelutoimipisteillä eikä palvelua voida vielä tarjota yksityisille vuokranantajille olemassa olevan tarpeen mukaisesti. Helsingissä toimitetut hädät lisääntyivät etenkin yksityisten vuokranantajien taholta vuosina 2016-2018.

☺ Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisia resursseja ei ole vielä saatu kokonaisuudessaan käyttöön.

☺ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Koska toimenpide ei ole vielä toteutunut kokonaan, vaikutukset ovat vielä vähäisiä.

Johtopäätökset: Asunnottomuuden vähentäminen

Tarkastuslautakunnan antamat suositukset asunnottomuuteen liittyen ovat varsin eri tasoisia. Kaupunki pyrkii edistämään kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa ja on käynnistänyt suosituksen mukaisesti asunnottomuuteen liittyvän suunnitelman laadinnan toimialojen yhteistyönä. Asunnottomuuteen liittyvää selvitystyötä ja tilastointia ja yhteistyötä Kelan kanssa on lisätty. Etsivästä ja liikkuvasta työstä on hyviä kokemuksia. Täsmällisemmät suosituksen mukaiset toimenpiteet eivät ole toteutuneet, koska ne edellyttävät tarkempaa tietoa kohderyhmästä ja sen tavoittamisesta. Osa toimenpiteistä on osa normaalia toimintaa. Resursseja asumisneuvontaan ollaan lisäämässä.

2.1.2. Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- kehittää lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedottamista muun muassa kouluissa, nuorisotaloissa ja sähköisissä palveluissa.

Kaupunginhallituksen 14.5.2018 lausunto

Khs toteaa 14.5.2018 lausunnossaan, että lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien tiedottamisessa on kehitettävää.

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antama selvitys ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto 29.5.2018

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antaman selvityksen mukaan, peruskouluille ja päiväkodeille rakennetaan palvelutarjotin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan palveluista. Tavoitteena on vahvistaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan yhteistyötä ja helpottaa kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tarjoamien harrastusmahdollisuuksien löydettävyyttä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan 29.5.2018 antaman lausunnon mukaan, kasvatuksen ja koulutuksen sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialat järjestivät yhdessä tammi-kuussa tiedotustilaisuuden taiteen perusopetuksen toimijoille.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan 7.11.2019 antaman vastauksen mukaan, vuoden 2018 keväällä ja syksyllä alkoi kauden avauskampanjat, joilla nuoret ja heidän vanhempansa ohjattiin Harrastushaku.fi-sivustolle, johon on koottu pääkaupunkiseudun kuntien ja järjestöjen tarjoamaa harrastustoimintaa. Nuorisopalvelujen kesätoimintaa markkinoitiin maaliskuussa 2018 laajalla ulkomainoskampanjalla ja some-mainonnalla. Nuorisotaloilla kampanjat näkyivät julisteissa ja talojen omissa some-kanavissa.

Kaikki loma-ajan toiminnot on viestinnällisesti koostettu yhteen verkkosivustoon, josta nuoret ja heidän vanhempansa ne helposti löytävät. Loma-aikojen markkinointia on merkittävästi lisätty ja markkinointi on tuotettu keskitetysti yhteisen koko kaupunkia kattavan kattomainonnan alle. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala viestii omissa viestintäkanavissaan (Wilma ja koulujen verkkosivut) taiteen perusopetuksesta ja muista kulttuurin ja vapaa-ajan palveluista, jotka ovat suunnattu nuorille. Uusien verkkosivujen avulla nuorille suunnattujen palveluiden löydettävyyttä on parantunut huomattavasti ja odotettavissa on, että uusien verkkosivujen kävijämäärät ovat huomattavasti suuremmat aiempiin verrattuna. Taiteen perusopetuksen laajentamisen loppuraportti valmistuu vuonna 2020, mutta nyt on jo nähtävissä, että osallistujien määrä on lisääntynyt.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedottamista mm. kouluissa, nuorisotaloissa ja sähköisissä palveluissa on kehitetty.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tiedotuksen keskittämällä ja uusilla verkkosivuilla on saavutettu nuoret aiempaa paremmin. Taiteen perusopetuksessa on nähtävissä myös osallistujamäärän kasvu.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan 7.11.2019 antaman vastauksen mukaan liikuntavälineitä lainataan kirjastoista ja valikoimaa on monipuolistettu viime vuosina, esimerkiksi pihapeleihin sopivilla pienillä liikuntakasseilla. Vuoden 2019 aikana on aloitettu FunAction-liikuntakorttien, Nyt-liikuntakorttien sekä Seagulls-kausikorttien kirjastolainausta. Lainamäärät ovat kasvaneet edellisvuodesta yli 35 prosenttia.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut osittain. Harrastus- ja liikuntavälineiden kierrätystä/lainausta ja valikoimaa on laajennettu kirjastoissa.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Liikuntavälineitä ja liikuntakortteja on hankittu lisää kirjastoihin ja niiden lainaus on kasvanut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- varmistaa lasten ja nuorten liikuntapalveluiden resursointi ja nykyisen laajuinen maksuttomuus.

Kaupunginhallituksen 14.5.2018 antama lausunto

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Khs toteaa 14.5.2018 lausunnossaan, että uusia vapaassa käytössä olevia (maksuttomia) monikäyttöisiä lähiliikuntapaikkoja rakennetaan koulujen ja päiväkotien pihoille, puistoihin ja liikuntapaikoille kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Liikuntaseurojen avustusten myöntämisperusteet on uudistettu siten, että painopiste (resurssit) on ollut lasten ja nuorten liikunnan tukemisessa.

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antama selvitys

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antaman selvityksen mukaan, Helsingin kaupunki osallistuu Harrastuspassi-sovellus –hankkeeseen. Harrastuspassi on mobiilisovellus johon kunnat, yritykset, säätiöt, sosiaalitoimi ja yhdistykset voivat ladata nuorille maksuttomia tai edullisia harrastuksia, harrastusten kokeilukertoja ja pääsylippuja.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Matalan kynnyksen liikuntatoimintaa lapsille (EasySport) ja nuorille (FunAction) on järjestetty pitkään. Kävijämäärät ovat kasvaneet - esimerkiksi FunAction-toimintaan osallistuvien määrä oli vuonna 2017 98 000 ja vuonna 2018 jopa 166 000.

Operaatio Pulssi on tarjonnut maksutonta ja avointa harrastustoimintaa 12-18 –vuotiaille nuorille eri puolilla Helsinkiä. Operaatio Pulssin tarjoamaan harrastustoimintaan voi tutustua Harrastushaku.fi -sivustoilla. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan mukaan maksuttomien liikuntapalvelujen lisäksi toimiala on ylläpitänyt ja rakennuttanut maksuttomia lähiliikuntapaikkoja. Vuonna 2020 tullaan mm. järjestämään lapsiperheille suunnatut maksuttomat Perhehulinat. Näitä tapahtumia järjestetään ympäri vuoden eri puolilla kaupunkia.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Lasten ja nuorten liikuntapalveluiden resursointi ja laaja maksuttomuus on säilynyt. Lasten ja nuorten maksutonta harrastustoimintaa on lisätty.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Lasten ja nuorten osallistuminen matalan kynnyksen maksuttomaan harrastustoimintaan on lisääntynyt.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulle

- varmistaa koulutilojen saatavuus lasten ja nuorten harrastustoimintaan.

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antama selvitys ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto 29.5.2018

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antaman selvityksen mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on varmistanut osaltaan koulutilojen saatavuutta lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Liikuntatilojen varaamista on keskitetty ja selkeytetty siirtämällä koulujen ja oppilaitosten liikuntatilat 1.7.2018 alkaen kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan koordinointiin ja tilavarausjärjestelmään. Muut koulun tilat ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilavarausjärjestelmässä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan 29.5.2018 lausunto

Kasvatuksen ja koulutuksen 29.5.2018 antaman lausunnon mukaan toimiala on varmistanut osaltaan koulutilojen saatavuutta lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Saatavuutta on parannettu omavalvonnalla. Omavalvonta, joka on käytössä 69 koulussa, on laskenut tilavuokria ja madaltanut kynnystä koulutilojen vuokraamiseen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastauksen 7.11.2019 mukaan, tilojen (muut kuin liikuntasalit) omavalvontaa on laajennettu koulutiloissa, omavalvonnan piirissä on jopa 60 prosenttia kouluista. Tilojen iltavarausaika on pidennetty tunnilla. Tilojen käyttö on lisääntynyt selvästi. Tilavaraukseen ollaan vuonna 2019 ottamassa käyttöön sähköinen tunnistautuminen, mikä sujuvoittaa tilavuokrausta asiakkaan kannalta. Maksuton asukaskäyttö omavalvontakohteissa tietyille asiakasryhmille on lisännyt mm. taiteen perusopetuksen kiinnostusta käyttää koulutiloja.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on varmistanut omalta osaltaan koulutilojen saatavuutta lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Saatavuutta on parantanut etenkin omavalvonta.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut. Tilojen käyttö on lisääntynyt omavalvonnan käytön laajenemisen ja maksuttoman käytön ansiosta.

Johtopäätökset: Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa

Tarkastuslautakunnan suositusten mukaisiin toimiin oli ryhdytty. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedottamista on parannettu, etenkin sähköisesti. Myös muuta tiedottamista oli lisätty. Harrastusvälineiden kierrätystä oli lisätty kirjastoissa. Kirjastoissa on monipuolistettu lainattavana olevien liikuntavälineiden tarjontaa. Lap-

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

sille ja nuorille on tarjottu maksuttomia harrastusmahdollisuuksia, esimerkiksi Harrastuspassi-sovelluksen avulla. Koulutilojen saatavuutta lasten ja nuorten harrastustoimintaan oli lisätty koulutilojen omavalvonnan avulla.

2.2. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arvioinnit

2.2.1. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä ja helpottaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä esimerkiksi seinätöntä työpajatoimintaa laajentamalla.

Kaupunginhallituksen 14.5.2018 lausunto

Kaupunginhallitus toteaa 14.5.2018 lausunnossaan, että Helsingin tavoitteena on, että toisen asteen läpäisyaste paranee selvästi. Stadin aikuisopistossa toimii maahanmuuttajien osaamiskeskus, jonka palveluissa keskitytään maahanmuuttajien osaamisen kartoittamiseen, ammatillisiin työpajoihin sekä työelämävalmennukseen. Tavoitteena on maahanmuuttajien osaamisen lisääminen ja nopea työllistyminen.

Kaupunginkanslian 14.11.2018 selvitys ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto 29.5.2018

Kaupunginkanslian ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan mukaan Stadin ammatitopistossa on kehitetty erilaisia toimia osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. 1.1.2018 voimaan tullut lakimuutos vahvistaa osaltaan opiskelun henkilökohtaistamista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan mukaan seinätöntä työpajatoimintaa on laajennettu sekä uusien yrityskumppaneiden kanssa että aloittamalla työpajatoimintaa uusilla aloilla kuten ICT-asennuksessa. Avoimia opintoja on edelleen kehitetty valtakunnallisissa hankkeissa siten, että sisällöt helpottavat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Tunnustamispäätösten määrä on kasvanut vuoden 2017 jälkeen merkittävästi. Jokaiseen tutkintoon on laadittu arviointisuunnitelmat oppilaitoksen yhteisen arviointi-

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

suunnitelman pohjalta, joka sisältää ohjeet osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta. Osaamisen tunnustaminen on lisännyt opiskelijoiden joustavaa valmistumista henkilökohtaisen aikataulun mukaisesti.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kasvatuksen- ja koulutuksen toimiala on laajentanut seinätön työpaja- toimintaa ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä on kehitetty.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteet ovat lisänneet opiskelijoiden joustavaa valmistumista.

Johtopäätökset: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut. Stadin ammattiopistossa on kehitetty toimia osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Seinätön työpaja -toimintaa on laajennettu.

2.2.2. Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- vahvistaa oppisopimuksen tukipalveluja oppisopimushankkeissa havaittujen hyvien käytäntöjen mukaisesti.

Kaupunginhallituksen 14.5.2018 lausunto

Kaupunginhallitus toteaa, että oppisopimuskoulutusta kehitetään, erityisesti nuorten oppisopimuskoulutusta. Stadin aikuisopiston oppisopimusyksikkö on tiivistänyt yhteistyötä yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa nuorille sopivien työpaikkojen etsimisessä sekä tehostanut oppisopimuskoulutuksen markkinointia. Nuorten oppisopimuskoulutuksessa kehitetään uudenlaisia toimintatapoja oppilaitosten ja työpaikkojen välille, jotta oppisopimuskoulutuksesta tulee joustava väylä työelämään.

Kaupunginkanslian 14.11.2018 antama selvitys ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto 29.5.2018

Kaupunginkanslian ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan antaman lausunnon mukaan Stadin ammattiopiston oppisopimuksen tukipalveluja on vahvistettu Stadin ammattiopiston työelämä- ja oppisopimuspalveluissa palkkaamalla kokopäiväinen ohjaava

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

opettaja sekä kaksi suomi toisena kielenä -opettajaa. Opettajat jalkautuvat oppisopimustyöpaikoille ja antavat ohjausta sitä tarvitseville. Lisäksi oppisopimuksen tukipalveluja kehitetään edelleen Stadin ammattiopistossa sekä yhteistyössä metropolialueen verkostossa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan mukaan jokaiselle oppisopimusopiskelijalle tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma ennen oppisopimuksen solmimista. Siihen kirjataan opiskelijan mahdollisesti tarvitsemat tukitoimenpiteet ja erityisen tuen suunnitelma. Oppisopimusopiskelijat saavat tällä hetkellä tarvitsemansa tuen varsin kattavasti.

Opiskelijoille tarjotaan työpaikoille jalkautuvaa suomi toisena kielenä (S2) opetusta sekä pienryhmissä oppilaitoksissa tapahtuvaa S2 -opetusta. Lisäksi oppisopimuksessa on oma ohjaava opettaja, joka pitää joka viikko ns. läksypajaa, jossa hän käy läpi opiskelijoiden kanssa heidän oppimistehtäviään. Ohjaava opettaja ohjaa opiskelijoita tarvittaessa myös työpaikoilla joko yksilöllisesti tai pienryhmätapaamisissa. Joillekin erityisopiskelijoille on palkattu ulkopuolinen työhönvalmentaja, ja opiskelijan opinnot on näin saatu päätökseen.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut. Oppisopimuksen tukipalveluja on vahvistettu aiempien kokeilujen mukaisesti ohjaavan opettajan avulla.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Oppilaat saavat enemmän tukipalveluja kuin aikaisemmin.

Johtopäätökset: Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan mukainen suositus on toteutunut. Stadin ammattiopiston oppisopimuksen tukipalveluja on vahvistettu. Oppisopimuskoulutuksessa jokaisen opiskelijan kohdalla selvitetään hänen mahdollisesti tarvitsemansa tukitoimenpiteet ja erityisen tuen suunnitelman tarve.

2.3. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arvioinnit**2.3.1. Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen****Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- asettaa kaupunkistrategian lisäksi valmistettavaan liikkumishjelmaan selkeät tavoitteet ja mittarit, joilla liikkumisen tavoitteiden toteutumista voidaan seurata.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan selvitys 29.11.2019

Kaupunginhallitus hyväksyi 3.12.2018 liikkumishjelman kahdeksan tavoitealuetta ja ohjelman mittarit projektisuunnitelman mukaisesti. Lisäksi kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi vuosien 2018–2021 toimenpidesuunnitelman. Toimenpideohjelmalla tarkistetaan vuosittain kokeilujen ja uuden tiedon perusteella. Kaupunginhallitukselle raportoidaan vuosittain liikkumishjelman etenemisestä ja toimenpidesuunnitelman kehityksestä. Hyväksyessään liikkumishjelman tavoitteet ja mittarit kaupunginhallitus kehotti kaikkia toimialoja yhteistyössä edistämään liikkumishjelman toimenpiteitä ja tavoitteita.

Liikkumishjelman ydintavoitteina on seuraavan viiden vuoden aikana helsinkiläisten liikkumisen määrän lisääntyminen, istumisen määrän väheneminen ja vapaa-ajan harrastamattomien osuuden pienentäminen. Ohjelmalla on kolme strategista mittaria, joita kaupungin johto seuraa säännöllisesti 4 kertaa vuodessa. Lisäksi osatavoitteina seurataan muun muassa terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien osuutta ja kävelyn ja pyöräilyn kulkumuoto-osuuksien kehittymistä. Pysyvämpiä muutoksia helsinkiläisten liikkumiskäyttäytymisessä on realistista arvioida saavutettavan noin viiden vuoden sisällä toimenpiteiden käynnistymisestä. Liikkumishjelman 57 toimenpiteen edistymistä seurataan liikkumishjelman projekti- ja johtoryhmässä yhteensä 69 seurantamittarin avulla. Toimenpiteiden aikajänne on 1-3 vuotta.

Ohjelman seurannassa hyödynnetään keskeisiä kansallisia ja Helsingin alueella toteutettavia seuranta-aineistoja. Ohjelman seurannan tueksi on käynnistymässä myös uusia tutkimushankkeita muun muassa ikäihmisten ja alle kouluikäisten lasten liikkumista koskien. Helsingin kaupunki tekee aktiivista yhteistyötä UKK-instituutin, Jyväskylän yliopiston ja LIKES-tutkimuskeskuksen kanssa liikkumista koskevan tietoperustan kehittämiseksi.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupungin liikkumishjelmassa on määritelty toimenpiteet ja mittarit suosituksen mukaisesti kahdeksalla tavoitealueella.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Liikkumishjelma hyväksyttiin joulukuussa 2018 ja toimenpiteiden aikajänne on 1-3 vuotta. Pysyvämpiä muutoksia helsinkiläisten liikkumiskäyttäytymisessä on realistista arvioida noin viiden vuoden sisällä toimenpiteiden käynnistymisestä.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan selvitys 29.11.2019

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on vuonna 2019 valmistellut kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkkosuunnittelua ohjaavia linjauksia yhdessä muiden toimialojen ja sidosryhmien kanssa. Lautakunta käsitteli palveluverkkoa koskevaa periaatelinjausta sekä siihen pohjautuvia toimenpide-ehdotuksia joulukuussa 2019. Palveluverkko muodostuu tiloista, alueista ja digitaalisista ympäristöistä, joissa kulttuurin ja vapaa-ajan toimintaa ja palveluja toteutetaan joko kaupungin tai muiden toimijoiden järjestämänä.

Liikuntapalvelukokonaisuus määrittelee palveluverkkolinjauksen ja lautakunnan päättämien toimenpide-ehdotusten mukaisesti vuoden 2020 aikana mikä on liikuntapalveluiden ja muiden toimijoiden rooli liikuntapalveluiden tuottamisessa. Vuonna 2020 käynnistetään myös lähiliikuntapaikkaohjelman valmistelu yhdessä kaupungin muiden toimialojen kanssa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ylläpitää ja seuraa liikuntapaikkojen tietoja Helsingin kaupungin alueella olevista liikuntapaikoista valtakunnallisessa liikuntapaikkojen paikkatietojärjestelmässä. Vastaavat tiedot liikuntapaikoista löytyvät myös Pääkaupunkiseudun palvelukartalta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimiin on osittain ryhdytty. Palveluverkkosuunnittelun linjaukset on hyväksytty ja vuoden 2020 aikana määritellään liikuntapalveluiden ja muiden toimijoiden rooli palvelujen tuottamisessa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vaikutuksia ei voi vielä arvioida. Lähiliikuntapaikkaohjelman valmistelu käynnistetään vuonna 2020 yhdessä muiden toimialojen kanssa ja sen jälkeen voidaan arvioida, toteutuuko harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempi jakautuminen.

Johtopäätökset: Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen

Suosituksen mukaisiin toimiin on osittain ryhdytty. Vaikutuksia toimille ei voi vielä arvioida. Palveluverkkosuunnittelu on vielä käynnissä ja liikkumisohjelman toimenpiteiden vaikutusta helsinkiläisten liikkumiskäyttäytymiseen on realistista arvioida viiden vuoden kuluttua ohjelman käynnistymisestä.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.4. Sosiaali- ja terveystoimialan arvioinnit

2.4.1. Terveyden edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- järjestää Sutjakka stadi –toimenpideohjelman seuranta osana strategiaohjelman mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointia.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 8.5.2018 arviointikertomuksesta 2017 antamassa lausunnossa todetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) johtamisen ja koordinoinnin kehittäminen on yksi kaupungin kärkihankkeista ja Sutjakka Stadi -verkosto tulee olemaan osa kaupungin HYTE-verkoston toimintaa. Kaupunginhallituksen 12.12.2018 selvityksessä kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta mainitaan, että seurantaa toteutetaan osana toimialojen toiminta- ja käyttösuunnitelmien seurantaa.

Kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 26.11.2019

Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamis- ja koordinaatorakenne (HYTE) sisältää useita eri verkostoja, muun muassa Sutjakan Stadin. Näin se on nostettu osaksi kaupunginvaltuuston 19.6.2019 hyväksymää hyvinvointisuunnitelmaa. Sutjakka Stadin toimenpiteet hyvinvointisuunnitelmassa sisältyvät myös sosiaali- ja terveystoimialan käyttösuunnitelmaan. Hyvinvointisuunnitelman etenemisestä raportoidaan kerran vuodessa. Edellinen ns. Stadin HYTE-barometri sisälsi Sutjakka Stadin seurantamittareita mm. lasten ja aikuisten ylipainosta. Joulukuussa 2019 suoritetaan laaja tiedonkeruu kaupunginkanslian toimesta hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden etenemisestä sekä oletettujen vaikutusten saavuttamisesta. HYTE:n teemaverkostoille tehdään arviointikysely joulukuussa 2019-tammikuussa 2020. Lisäksi ylipaino-tieto on otettu näkökulmaksi kahteen seurattavaan strategiamittariin kaupunkitasolla. Tietoisuus Sutjakka Stadi -verkostosta on lisääntynyt, ja se tunnistetaan rinnakkaiseksi verkostoksi esimerkiksi liikkumisohjelmalle. Seurantatietoja esimerkiksi lasten ylipainosta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaan on toimittu, Sutjakka stadi on osa kaupungin strategian mukaista hyvinvointisuunnitelmaa.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Seurantatietoa on alettu hyödyntää toiminnan kehittämisessä.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- käynnistää aikuisille matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 8.5.2018 arviointikertomuksesta 2017 antamassa lausunnossa todetaan, että terveysasemien ”Terve Elämä”- ryhmät keskittyvät painonhallintaan, jos osallistujat niin toivovat. Ryhmäkoordinaattoreiden kokemuksen perusteella valtaosa ryhmäläisistä halusi pudottaa painoa, ja ryhmäläiset olivat osoittaneet runsaasti kiinnostusta ravitsemustietoutta kohtaan.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 22.11.2019

Terve elämä – ryhmiä on tarjolla koko kaupungissa. Vuonna 2019 on toteutettu ”Ravitsemus Terve Elämä – ryhmissä” -tutkimus, jonka tarkoituksena oli selvittää ryhmien vaikutusta asiakkaiden terveyteen, ohjaajien tarpeet ravitsemusohjaukseen ja neuvontaan liittyen sekä ryhmiin osallistujien kokemuksia ryhmätoiminnasta. Tutkimustulosten perusteella ryhmien toimintaa kehitetään ja kokeillaan sähköisen ruokapäiväkirjan käyttöä. Lisäksi tarjotaan digitaalinen terveysvalmennuskokonaisuus painonhallintaan, liikuntatottumusten muutokseen, stressin hallintaan ja uniongelmiin. Terve elämä- ryhmien avulla on pystytty lisäämään helsinkiläisten osallisuutta oman terveyden, liikkumisen ja painonhallinnan edistämisessä.

 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Terve elämä –ryhmiä on tarjolla koko kaupungin alueella ja ne ovat osoittautuneet toimiviksi matalan kynnyksen painonhallinnassa.

 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteellä on havaittu positiivisia vaikutuksia: ryhmien toiminnalla on edistetty osallistujien terveyttä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- käynnistää Liikkuva koulu -hankkeen tyypistä ja painonhallintaa tukevaa ryhmätoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan 29.5.2018 ja kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan 8.5.2018 arviointikertomuksesta 2017 antamissa lausunnoissa todetaan, että Liikkuva koulu -hanke on käynnistetty toisella asteella vuonna 2017 piloteissa. Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan lausunnon 8.5.2018 mukaan opiskelijat osallistuvat mieluummin yksilölliseen ohjaukseen opiskeluterveydenhuollossa kuin ryhmätoimintaan. Myös verkossa tapahtuva painonhallinta- ja liikunnanlisäämisohjaus voisi soveltua ryhmäohjaukseen paremmin nuorille.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 15.11.2019

Liikkuva opiskelu -ohjelmaa toteuttavassa hankkeessa on ollut lukuvuonna 2018–2019 ja on myös lukuvuonna 2019–2020 kaksi kokopäiväistä työntekijää. Liikkuva opiskelu -toiminta on laajentunut kolmesta pilottilukiosta kuuteen lukioon ja kaikille Stadin ammatti- ja aikuisopiston kampuksille. Liikkuva opiskelu -toiminnan tavoitteena on toisen asteen opiskelijoiden fyysisen aktiivisuuden ja opiskelukyvyyn lisääminen, jonka yhtenä osatekijänä on painonhallinta. Hankkeen kokopäiväiset työntekijät ovat toimineet tukena Liikkuva opiskelu -toiminnan käynnistämiseksi ja aktiivisen ja liikunnallisen toimintakulttuurin muodostamisessa oppilaitoksiin. Liikkuvan opiskelun toiminnoista erityisesti taukoliikunta, välituntiliikunta ja vapaavuorot ovat tavoittaneet opiskelijoita, jolloin opiskelijoiden päivittäinen liikkuminen on lisääntynyt.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan selvitys 20.11.2019

Liikkuva koulu -hankkeen tyyppistä ja painonhallintaa tukevaa toimintaa on viety myös toisen asteen oppilaitoksiin. Taustalla tässä on kokeiluhanke 2017–2019. Toimintaa on kaikilla Stadin ammatti- ja aikuisopiston viidellä kampuksella 14 toimipisteessä ja kuudessa lukiossa. Kaikissa oppilaitoksissa on tarjottu matalan kynnyksen liikkumisen mahdollisuuksia. Lisäksi Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on toteutettu toiminnallista suomen kieltä liikunnan keinoin -ryhmätoimintaa ulkomaalais- taustaisille. Lukuvuosien aikana on järjestetty liikunta- ja hyvinvointipäiviä sekä liikunnallisia tapahtumia. Liikuntainfoja ja -neuvontaa sekä erilaisia liikuntakokeiluja on järjestetty kaikissa oppilaitoksissa. Opettajille on tarjottu koulutusta sekä materiaaleja erilaisista toiminnallisista opetusmenetelmistä. Opiskelijoiden osallistumisaktiivisuutta on seurattu säännöllisesti.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 19.11.2019

Opiskeluterveydenhuollon lihavuuden hoitopolku on kuvattu ja päivitetty vastaamaan Käypä hoito -suositusten täsmennyksiä. Terveystarkastuksissa kiinnitetään huomio ylipainon tunnistamiseen, puheeksiottoon sekä elintapaohjaukseen ja otetaan tarvittaessa laboratoriokokeita hoitoketjun mukaisesti. Painonhallintakysymyksissä haetaan mieluummin apua yksilövastaanotoilta ja/tai verkosta. Järjestettyyn liikuntaan osallistuminen on jäänyt vähäiseksi. Lukioissa tiukka opinnoissa etenemi-

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

nen myös vähentää halukkuutta käyttää aikaa ”ylimääräiseen”, vaikka sillä olisi jakamisen kannalta tärkeä merkitys. Ammatillisissa oppilaitoksissa vuosikellossa on huomioitu ”vaihtoehtoisia tapoja viettää välitunti”, esimerkiksi on avattu liikunta- ja kuntosalit, hankittu mm. pingispöytä ja ulkotiloihin koriskoreja. Liikunnan merkitys on huomioitu opetussuunnitelmissa. Opiskeluterveydenhuolto tekee verkostotyötä oppilaitosten ja liikuntapalvelujen kanssa, hankkeissa sekä järjestöjen ja puolustusvoimien kanssa. Kaiken kaikkiaan nuorten ylipaino on hieman lisääntynyt, mutta helsinkiläisillä nuorilla on ylipainoa vähemmän kuin muualla maassa Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisesti Liikkuva koulu –tyyppistä toimintaa on viety toisen asteen oppilaitokseen Liikkuva opiskelu –ohjelman muodossa ja oppimisessa on alettu hyödyntää toiminnallisuutta. Lisäksi painonhallintaa pyritään tukemaan yksilöllisesti.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Opiskelijoiden liikuntaan osallistuminen on lisääntynyt.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Kaupunginhallituksen 12.12.2018 selvityksessä kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta todetaan, että perusopetuksen kaikilla yläasteilla sekä Stadin ammattiopiston kaikissa toimipaikoissa tulee olemaan toimipaikkakohtaiset ravintolatoimikunnat lukuvuoden 2018–2019 aikana ja kaikissa kaupungin lukioissa syksyn 2018 aikana.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitys 4.12.2019

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelukokonaisuudet ovat kannustaneet ja kehottaneet kouluja ja toisen asteen oppilaitoksia käynnistämään ravintolatoimikuntatoiminnan lukuvuoden 2018–2019 aikana, mikäli toimintaa ei ole vielä käynnistetty. Käynnistäminen on aina rehtorin vastuulla. Ravintolatoimikuntia ja ruokaraateja on tällä hetkellä muutamissa peruskouluissa ja lukioissa. Näiden vetovastuu on ekotukiopettajilla. Tällä hetkellä ekotukiopettajien verkosto on aika pieni ja tämä on tiedostettu. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on ollut puhetta ekotukiopettajien kouluttamisesta ohjaamaan ravintolatoimikuntia ja ruokaraateja. Osassa Stadin ammatti-

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

ja aikuisopiston toimipaikoissa on ollut ravintolatoimikuntatoimintaa, mutta se on hiipunut ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä. Toimintaa ollaan käynnistämässä uudelleen. Kouluissa toimivien ravintolatoimikuntien avulla on saatu koulun ravintosalin viihtyisyyttä lisättyä mm. vaikuttamalla melutasoon. Ravintolatoimikunnat ovat aktiivisesti olleet myös mukana vaikuttamassa ruokahävikin pienentämiseen liittyvissä toimenpiteissä.

☹️ Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus on toteutunut vain osittain, koska ravintolatoimikuntien perustaminen jäi rehtoreiden vastuulle, eikä niiden kehittämiseen ole ollut opettajaresursseja. Ammatillisissa oppilaitoksissa toiminta on hiipunut koulutusuudistuksen vuoksi. Toimintaa ollaan kuitenkin käynnistämässä uudelleen, sillä kokemuksen perusteella niillä on parannettu viihtyvyyttä ja vähennetty ruokahävikkiä.

☹️ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Ravintolatoimintaa on muutamassa peruskoulussa ja lukiossa, mutta sitä ollaan vasta perustamassa uudelleen ammatillisissa oppilaitoksissa. Tämän vuoksi ei vielä voida vielä osoittaa edistämisen vaikutuksia.

Johtopäätökset: Terveiden edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla

Suosituksen mukaiset toimenpiteet ovat monilta osin toteutuneet: Sutjakka stadi on osa strategian mukaista suunnitelmaa, sen tavoitteita seurataan, terveysasemilla panostetaan matalan kynnyksen toimintaan ja liikkumista on edistetty toisen asteen oppilaitoksissa. Terveysseuranta helpottaa ylipainon puheeksiottoa ja Terve elämä –ryhmillä on havaittu positiivisia vaikutuksia. Silti ylipainoisuus on lisääntynyt ja siihen on kaupungin keinoin vaikea vaikuttaa. Ravintolatoimikuntien ja ruokaraatien toimintaa ollaan käynnistämässä uudelleen nykyisten muutaman koulun lisäksi.

2.4.2. Saattohoidon riittävyys ja laatu**Tarkastuslautakunnan esittämä suositus**

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- kehittää perustason lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan saattohoitotietämystä ja asiantuntemusta sekä yhdenmukaistaa ohjeistusta siten, että hoitolinjausten tekeminen aikaistuu ja saattohoitopäätösten tekeminen ja kirjaaminen on mahdollista oikea-aikaisesti.

Kaupunginhallituksen 12.12.2018 selvityksessä kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta todetaan, että Malmin, Laakson ja Haartmanin sairaaloissa toimivat saattohoitoyhdyshenkilöt. Helsingin sairaala on määritellyt palliatiivisen hoidon prosessinomistajan, joka pitää yhteyttä hoitoketjun muihin osapuoliin vähintään

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kerran vuodessa. Lisäksi saattohoitoryhmät kokoontuvat säännöllisesti. Ryhmät ovat järjestäneet saattohoidon koulutusta ja seuranneet sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltavien saattohoidon uusien suositusten laadintaa. Kotihoidon lääkärit pyrkivät vuoden 2019 aikana vähintään 60 prosentin peittävyteen ennakoivien hoitosuunnitelmien laadinnassa. Edelleen kaupunginhallituksen selvityksen mukaan Laakson sairaalan saattohoitoryhmä on sopinut useista käytänteistä syksyllä 2018.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2019

Helsingin sairaalalle on tammikuussa 2019 laadittu palliatiivisen prosessin kuvaus. Prosessinomistaja pitää yhteyttä palliatiivisen hoitoketjun eri osapuoliin niin Helsingin sairaalan sisällä kuin sen ulkopuolella, ja edustaa Helsingin sairaalaa HUS:in verkostossa. Suursuon sairaala isännöi viimeisintä pääkaupunkiseudun saattohoitoverkoston tapaamista 12.11.2019, jossa oli laaja edustus hoitoketjun eri tasoilta. Helsingin sairaalan hoitohenkilökunnalle ja terapeuteille on järjestetty vuonna 2019 koulutusta, joka jatkuu vuonna 2020. Lähes joka osastolla on saattohoitovastuukilö.

Saattohoidossa olevan potilaan läheisille on tehty opasvihkonen. Saattohoitokansio läheisiä varten on vielä työn alla. Lääkäreiden infokansiossa on tietoa DNR-päätöksestä (elvyttämättä jättämisspätös). Valviran ohjeistus hoitolinjausten tekemiseen lyhennetään lääkäreiden käyttöön. Saattohoito on viikkokoulutuksien säännöllinen koulutusaihe. Kaikissa sairaaloissa ei vielä ole a oirekyselyä, mutta oirekyselyt tulevat esiin hoitosuunnitelmassa, johon kirjataan kohdat kipu, ravitsemus, hengenhädistus, ihon kunto, asentohoidot, tajunnantaso, lämpö, henkiset oireet yms. Potilaan ja omaisten kanssa keskustellaan, potilaan vointia seurataan aktiivisesti ja nämä kirjataan päivittäin. Oireista välitetään tieto lääkärille ja lisäksi siitä, jos esimerkiksi toivotaan kipupumpun käytön aloittamista. Verkostoituminen saattohoito-osastoilla on hyvällä tasolla ja kouluttautuminen palliatiiviseen hoitoon on paranemassa. Konsultointi on lisääntynyt.

Kotisairaalassa on erikoistuttu ja järjestetään koulutusta palliatiivisista eli oireenmukaisen hoidon aiheista. Kotihoidon lääkärit ovat vastuussa ennakoivien hoitosuunnitelmien tekemisestä. Niiden peittävyys on noussut yli asetetun 60 prosentin tavoitteen: 45,9 prosentista (2018) peräti 71,7 prosenttiin (2019) kaupungin tehostettujen asumispalvelujen asukkaista. DNR-päätösten kattavuus on myös parantunut (vuonna 2018 82,1%, vuonna 2019 90,5%). Kaiken kaikkiaan sairaaloissa oireiden kirjaaminen ja seuranta ovat tehostuneet ja tarkentuneet. Ennakoivien hoitosuunnitelmien laadinta on parantanut myös kotisairaalaan tulevien läheteiden laatua.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisia toimenpiteitä on toteutettu laajasti.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Saattohoidon tuntemus on lisääntynyt. Potilaan seuranta ja ennakoivien hoitosuunnitelmien laadinta on parantunut selvästi.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- varmistaa saattohoito-osaaminen ostopalveluasumisessa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 8.5.2018 arviointikertomuksesta 2017 antamassa lausunnossa todetaan, että kotihoidon lääkärit -yksikkö kehittää ympärivuorokautisen ostetun hoivan toimintaa mm. ennakoivan hoitosuunnitelman viemistä myös ostopalvelujen hoitokäytäntöihin. Aiheesta on koulutettu 19.9.2018 ja syksyn 2018 aikana kerätään perustiedot nykytilanteesta.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2019

Perustiedot on kerätty keväällä 2019 laaditun laatukselyn yhteydessä. Kyselyn perusteella hoitolinjaus oli keskimäärin 79 prosentilla ostopalveluasukkaista. Yksikkökohtainen vaihtelu oli runsasta ja vastausten määrä jäi toivotusta. Kysely on tarkoitettu uusien alkuvuodesta 2020 tarkennettuna. Syksyllä 2019 ostopalveluille pidettiin osana päivystyksellisiin tilanteisiin (PÄTIJÄ) liittyvää hanketta työpaja, jossa päivystyksellisten tilanteiden ohella käsiteltiin hoitolinjausten ja hoidonrajausten merkitystä elämän loppuvaiheen hoidossa. Puitesopimuksen liitteenä olevaan palvelukuvaukseen on kirjattu, että sitä varten tulee olla kirjallinen saattohoito-ohje ja edellytetty tiettyjä asioita. Ostopalveluissa on tultu tietoisemmiksi siitä, että palvelukuvauksen mukaista toimintaa seurataan ja laatumittauksia tehdään. Saattohoidon toteutuminen on yksi asia, jota seurataan valvonta- ja tarkastuskäynneillä.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Koska aiheesta on laadittu tuottajille kysely ja asiaa seurataan valvonta- ja tarkastuskäynneillä, kasvaa tietoisuus siitä, että asiaa seurataan.

⊖ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Aineisto ei mahdollista toimenpiteen vaikutusten arviointia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- järjestää mahdollisuus lisätä tilapäisesti hoitohenkilökuntaa saattohoitotilanteissa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2019

Ensisijaisesti saattohoito on järjestetty oman henkilöstön työjärjestelyillä, vastuuhoidajan paikallaolo on pyritty varmistamaan. Ylimääräistä henkilöstöä on käytetty harvakseltaan, vain erityistilanteissa. Ennakointi on kuolevan hoidossa tärkeää, jotta tarvittavat kipulääkkeet on mahdollista aloittaa ja saada lähete kotisairaalaan hyvissä ajoin. Lisäksi on jonkin verran koulutettu vapaaehtoisia yhdessä seurakunnan kanssa. Yhteistyö kotisairaalan kanssa on ollut toimivaa ja kotisairaala on saatu apua, jos kuolevalla on kipuja. Koettiin, että äkillisissä tilanteissa olisi hyvä, jos kotisairaala ottaisi uusi asiakkaita myös viikonloppuisin.

☺ Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus on toteutunut osittain. Henkilökunnan paikallaoloa on parannettu esimerkiksi työjärjestelyillä ja yhteistyöllä kotisairaalan kanssa, jotta lääkkeenantoluvallinen hoitaja voisi olla paikalla. Henkilökuntaa ei ole varsinaisesti lisätty saattohoitovaiheessa.

☺ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toistaiseksi on vaikea osoittaa, että toimenpiteillä olisi ollut vaikutuksia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- parantaa psykososiaalisen tuen saatavuutta sekä perustason että erityistason saattohoidossa.

Kaupunginhallituksen 12.12.2018 selvityksessä kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta todetaan, että saattohoitotilanteiden psykososiaalista tukea potilaille ja perheille vahvistetaan sosiaali- ja terveystoimialan lautakunnan 22.5.2018 päätöksen mukaan vuoden 2019 aikana.

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2019

Helsingin sairaalaan on perustettu toukokuussa 2019 kaksi psykologin tointa, joista toinen on saatu täytettyä. Psykologi antaa tukea palliatiivisessa ja saattohoidossa oleville potilaille sekä näiden omaisille ja on niin palliatiivisen poliklinikan, kotisairaalan kuin Suursuon sairaalan palliatiivisen ja saattohoidon osastojen käytettävissä.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Psykologi on pitänyt hoitotyöhön osallistuvalla henkilökunnalla koulutusta potilaan kohtaamisesta. Psykologin käytettävissä olo on parantanut psykososiaalisen tuen tarjontaa potilaille ja heidän perheilleen sekä suorien potilastapaamisten että konsultoinnin muodossa. Kun toinenkin toimi saadaan täytettyä, on mahdollista laajentaa psykologien toimenkuvaa koulutuksen suuntaan.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Psykososiaalisen tuen saatavuutta on parannettu kahden psykologin toimen avulla.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Psykologiresurssi on parantanut psykososiaalisen tuen tarjontaa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- vahvistaa kotisairaalan resursseja siten, että mahdollisuutta jalkautua kotiin ja eri laitoksiin voidaan lisätä, sillä kuolevan hoitaminen omassa asuinpaikassaan on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 8.5.2018 arviointikertomuksesta 2017 antamassa lausunnossa todetaan, että kotisairaalan resursseja on vahvistettu vuoden 2018 alusta siirtämällä osa yökotihoiton henkilökuntaa kotisairaalaan (16 sairaanhoitajan vakanssia).

Sosiaali- ja terveystoimialan selvitys 24.11.2019

Sairaanhoitajia on kotisairaaloiminnassa yhteensä 69 vakanssia. Varsinaisesti henkilöstölisäys on alkanut parantaa vuoden 2019 alusta alkaen kotisairaalan toimintaa. Kotisairaaloiminta siirtyy alueellisesti neljästä yksiköstä kolmeen yksikköön vuoden 2020 alussa, mikä tehostaa henkilöstön käyttöä, parantaa potilasturvallisuutta sekä hoidon saatavuutta. Kotisairaalan tuottaessa myös tarvittavan yöaikaisen hoidon potilaille hoito on tasalaatuisempaa kuin aiemmin.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kotisairaalan resursseja on vahvistettu 16 sairaanhoitajalla.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Kotisairaala on voinut hoitaa potilaita aiempaa paremmin resurssilisäyksen johdosta.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Johtopäätökset: Saattohoidon riittävyys ja laatu

Saattohoitoon on panostettu kahden viimeisen vuoden aikana selvästi. Tietoutta, osaamista, konsultointimahdollisuuksia ja resursseja on lisätty ja potilaiden ennakkolisten hoitopäätösten määrä on kasvanut selvästi. Käytännön osaaminen edellyttää vielä kehittämistä kaupungin omissa hoitopaikoissa ja ostopalveluasumisessa. Tätä voidaan tehostaa paremmalla valvonnalla.

2.5. Yhteenvedo suositusten vaikuttavuudesta

Taulukoissa 2 ja 3 esitetään yhteenvedo arvioinnin tuloksista.

Taulukossa 2 on kuvattu arvioinnin tulokset kriteereittäin sekä toimenpiteisiin ryhtymisen, että toimenpiteiden vaikutusten osalta. Kaikkiin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty: 16 suositusta oli toteutettu ja viiden suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty vähintäänkin osittain. Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin osoittamaan 57 prosentissa suosituksista. Suosituksista 33 prosenttia oli sellaisia, joissa tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa. Kahden suosituksen mukaisia vaikutuksia ei voitu arvioida. Toisessa tapauksessa toimenpide ei ollut vielä toteutunut ja toisessa tapauksessa vaikutus kohdistui ostopalveluun, josta ei ollut saatavilla tietoa.

Taulukko 2 Yhteenvedo suositusten vaikuttavuudesta toimenpiteisiin ryhtymisen ja toimenpiteiden vaikutusten osalta (N=21 suositusta).

Toimenpiteiden arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteisiin ryhtymisen	Vaikutusten arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteiden vaikutukset
😊 Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty	15 suositusta (71 %)	😊 Vaikutukset ovat olleet myönteisiä	12 suositusta (57 %)
😐 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	6 suositusta (26 %)	😐 Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.	7 suositusta (33 %)
😞 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	0 suositusta (0 %)	😞 Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	0 suositusta (0 %)
⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista arviointia.	0 suositusta (0 %)	⊖ Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.	2 suositusta (10 %)

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 3 tarkentaa yleiskuvaa arviointiaiheittain. Kutakin suositusta vastaavat luvuissa 2.1–2.4 esitetyt arviot. Arviointiaiheittain laskettu keskiarvo sekä keskiarvo yhteensä on laskettu pisteyttämällä hymynaamat seuraavasti: 😊=5, 😐=3, ja 😞=1.

Taulukko 3 Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta arviointiaiheittain

Arviointiaihe	Toimenpiteet	Vaikutukset
Toimialarajat ylittävät arvioinnit		
Asunnottomuuden vähentäminen	4	3
kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä laatia yhteinen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja kiinnittää huomiota erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon mahdollinen tuleva sote- ja maakuntauudistus.	😊	😐
kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.	😐	😐
kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa asuntopolitiikassa kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto.	😊	😐
sosiaali- ja terveystoimialan tulee varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden	😐	😐
Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa	4,5	5
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee kehittää lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedottamista muun muassa kouluissa, nuorisotaloissa ja sähköisissä palveluissa.	😊	😊
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi.	😐	😊
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee varmistaa lasten ja nuorten liikuntapalveluiden resursointi ja nykyisen laajuinen maksuttomuus.	😊	😊
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa koulutilojen saatavuus lasten ja nuorten harrastustoimintaan.	😊	😊
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arvioinnit		
Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa	5	5
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee lisätä ja helpottaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä esimerkiksi seinätöntä työpajatoimintaa laajentamalla.	😊	😊
Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen	5	5
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee vahvistaa oppisopimuksen tukipalveluja oppisopimushankkeissa havaittujen hyvien käytäntöjen mukaisesti.	😊	😊
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan arvioinnit		
Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen	4	3
kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee asettaa kaupunkistrategian lisäksi valmisteltavaan liikkumisojelmaan selkeät tavoitteet ja mittarit, joilla liikkumisen tavoitteiden toteutumista voidaan seurata.	😊	😐

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.	☹️	⊖
Sosiaali- ja terveystoimialan arvioinnit		
Terveyden edistäminen Sutjakka stadi -toimenpideohjelman avulla	4,5	4,5
kaupunginkanslian, ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee järjestää Sutjakka stadi –toimenpideohjelman seuranta osana strategiaohjelman mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitua.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimialan tulee käynnistää aikuisille matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä.	😊	😊
kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee käynnistää Liikkuva koulu -hankkeen tyypistä ja painonhallintaa tukevaa ryhmätoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa.	😊	😊
kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.	☹️	☹️
Saattohoidon riittävyys ja laatu	4,6	4,5
sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee kehittää perustason lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan saattohoitotietämystä ja asiantuntemusta sekä yhdenmukaistaa ohjeistusta siten, että hoitolinjausten tekeminen aikaistuu ja saattohoitopäätösten tekeminen ja kirjaaminen on mahdollista oikea-aikaisesti.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee varmistaa saattohoito-osaaminen ostopalveluasumisessa.	😊	⊖
sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee järjestää mahdollisuus lisätä tilapäisesti hoitohenkilökuntaa saattohoitotilanteessa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.	☹️	☹️
sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee parantaa psykososiaalisen tuen saatavuutta sekä perustason että erityistason saattohoidossa.	😊	😊
sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee vahvistaa kotisairaalan resursseja siten, että mahdollisuutta jalkautua kotiin ja eri laitoksiin voidaan lisätä, sillä kuolevan hoitaminen omassa asuinpaikassaan on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää.	😊	😊

Kaikista suosituksista laskettu kokonaiskeskiarvo toimenpiteisiin ryhtymisen osalta oli 4,4 ja vaikutusten osalta 4,3. Keskiarvoon ei vaikuta se, jos vaikutuksia ei ole voitu arvioida.

Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen liittyviä toimia on selvästi edistetty: koulutilojen käyttöä on parannettu, tiedottamista on lisätty, maksuttomuutta edistetty ja harrastusvälineiden lainaamista parannettu. Liikunnan strategiaan tavoitteisiin liittyviin suosituksiin on ryhdytty: liikkumisohjelmassa on liikkumisen mittarit ja liikuntapaikkojen tasaisempaa alueellista jakautumista varten on tehty taustatyötä. Teemaa sivuaa myös Sutjakka stadi -toimenpideohjelma, joista suositusten mukaisesti on toteutettu varsinkin liikuntamahdollisuuksien viemistä toisen asteen oppilaitoksiin, aikuisten matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä ja Sutjakka stadi -tavoitteiden seuranta osana kaupungin liikkumisohjelmaa.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on toteutettu suositusten mukaiset toimenpiteet osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen sekä oppisopimuskoulutettavien tukemiseen liittyen.

Saattohoidon kehittämisestä annettiin jopa viisi suositusta, joista suurinta osaa on edistetty parantamalla kotisairaalan resursseja, lisäämällä saattohoito-osaamista ja palkkaamalla kaksi psykologia tarjoamaan psykososiaalista tukea. Hoitohenkilökunnan lisäämiseen ja lääkkeenantoluvallisen henkilön paikallaoloon liittyvää suositusta on edistetty työjärjestelyin.

Muita aiheita heikoimmin ovat toteutuneet asunnottomuuteen liittyvät suositukset, joskin suositukset ovat hyvin eri tasoisia. Asuntotuotantotavoitteessa on edelleen kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon edistäminen ja erilaisten asunnottomuusryhmien tunnistamiseen on tehty työtä, vaikka se on haastavaa. Positiivisena asiana on kuitenkin se, että asumisneuvontatoimintaa oltiin lisäämässä.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

3. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa käsiteltiin seitsemää arviointiaihetta, jotka kuuluivat 2. toimikunnan toimialaan. Niihin liittyen arviointikertomuksessa oli esitetty 21 suositusta, joiden vaikuttavuutta arvioitiin.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämillä suosituksilla on ollut. Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että suositukset ovat johtaneet toimenpiteisiin kaikissa tapauksissa ja 71 prosenttia suositusten toimenpiteistä on toteutunut. Myönteisiä vaikutuksia pystyttiin havaitsemaan 57 prosentissa suosituksista.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

4. TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunta hyväksyy muistion ja esittää, että aiheesta laaditaan arviointikertomuksen tekstiluonnos.

Arviointia koskevia lisätietoja antaa johtava tuloksellisuustarkastaja Liisa Kähkönen, p. 310 36606. Arvioinnin suorittamiseen ovat lisäksi osallistuneet kaupunkitarkastajat Harri Hynninen ja Tarja Palomäki.

Liisa Kähkönen

Jakelu

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunta

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LÄHTEET

Tietopyyntöihin vastaajat aiheittain:

Asunnottomuuden vähentäminen

- Asunto-ohjelmapäällikkö, kaupunginkanslia 28.11.2019.
- Yksikön päällikkö, tilapalvelut/asuntovuokraus, kaupunkiympäristön toimiala 28.11.2019.
- Johtaja ja idän aikuissosiaalityön päällikkö/ nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö, johtaja ja asumisen tuen päällikkö/psykiatria- ja päihdepalvelut, sosiaali- ja terveystoimiala 20.11.2019.

Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa

- Erytyissuunnittelija, viestintä- ja markkinointipäällikkö, ja kehittämisasiantuntija, Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019.
- Tilapalvelupäällikkö, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019.

Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen

- Johtava rehtori (Stadin ammatti- ja aikuisopisto) Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Oppisopimuskoulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

- Koulutuspäällikkö (oppisopimus), Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastaus tietopyyntöön 7.11.2019

Liikuntatoimen strategisten tavoitteiden toteutuminen

- Projektipäällikkö ja erityissuunnittelija, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala 29.11.2019

Terveyden edistäminen Sutjakka stadi –toimenpideohjelman avulla

- Erytyissuunnittelija/ kaupunginkanslia, kaksi erityissuunnittelijaa/sosiaali- ja terveystoimiala 26.11.2019.
- Yksikön päällikkö, liikunnan edistämisyksikkö, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala 20.11.2019.
- Pedagoginen asiantuntija, ruokapalveluasiantuntija ja rehtori, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 15.11.2019.

Saattohoidon riittävyys ja laatu

- johtajalääkäri, arviointitoiminnan johtaja, sosiaali- ja terveystoimiala 24.11.2019.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Liite 1 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe		
Vuoden 2017 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi		
Suunnitelman laatija Liisa Kähkönen		Pvm 14.5.2019
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 2. toimikunta		
Aloittamisaika lokakuu 2019	Valmistumisaika helmikuu 2020	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Liisa Kähkönen, Katja Bosisio-Hillberg, Tarja Palmäki
Arviointiaiheen tausta		
<p>Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.</p> <p>Tarkastuslautakunta on hallintosäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on, merkittyään arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta.</p> <p>Suosituksien vaikuttavuutta arvioidaan kahden vuoden viiveellä, jotta keskushallinnolla ja toimialoilla on riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta. Vuoteen 2013 asti arviointi kohdistettiin merkittävimpiin suosituksiin, mutta vuodesta 2014 lähtien on arvioitu kaikkien suositusten toteuttamista ja vaikutuksia.</p> <p>Vuonna 2019 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2017 asetettujen suositusten vaikuttavuutta. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 17 aihetta. Niistä seitsemän liittyi tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan vastuualueisiin. Aiheisiin liittyviä suosituksia annettiin 21.</p> <p>Arviointiaiheet ja niistä annetut suositukset olivat 2. toimikunnan osalta:</p>		
ASUNNOTTOMUUDEN VÄHENTÄMINEN		

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kaupunginkanslian, kaupunkiympäristön toimialan sekä sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhteistyössä

- laatia yhteinen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja kiinnittää huomiota erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon mahdollinen tuleva sote- ja maakuntauudistus.
- suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee

- varmistaa asuntopolitiikassa kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto.

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- varmistaa asumisneuvontatoiminnan riittävyys kasvavaan asiakasmäärään nähden.

LASTEN JA NUORTEN MAHDOLLISUUS HARRASTAA

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- **kehittää lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedottamista muun muassa kouluissa, nuorisotaloissa ja sähköisissä palveluissa.**
- **selvittää keinoja edistää käytettyjen harrastusvälineiden kierrätystä, jotta välineiden hinta ei muodostuisi harrastamisen esteeksi.**
- **varmistaa lasten ja nuorten liikuntapalveluiden resursointi ja nykyisen laajuinen maksuttomuus.**

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- varmistaa koulutilojen saatavuus lasten ja nuorten harrastustoimintaan.

OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN AMMATILLISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- lisätä ja helpottaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä esimerkiksi seinätöntä työpajatoimintaa laajentamalla.

OPPISOPIMUSKOULUTUKSELLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- vahvistaa oppisopimuksen tukipalveluja oppisopimushankkeissa havaittujen hyvien käytäntöjen mukaisesti.

LIIKUNTATOIMEN STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- asettaa kaupunkistrategian lisäksi valmisteltavaan liikkumishjelmaan selkeät tavoitteet ja mittarit, joilla liikkumisen tavoitteiden toteutumista voidaan seurata.
- edistää liikunnan harrastusmahdollisuuksien ja liikuntapaikkojen nykyistä tasaisempaa jakautumista Helsingissä.

ARVIOINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

TERVEYDEN EDISTÄMINEN SUTJAKKA STADI -TOIMENPIDEOHJELMAN AVULLA kaupunginkanslian, ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- järjestää Sutjakka stadi –toimenpideohjelman seuranta osana strategiaohjelman mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitua.

sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- käynnistää aikuisille matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä.

kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee

- käynnistää Liikkuva koulu -hankkeen tyyppistä ja painonhallintaa tukevaa ryhmätoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa.

kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee

- edistää ravintolatoimikuntien perustamista peruskoulun yläasteella ja toisen asteen oppilaitoksissa.

SAATTOHOIDON RIITTÄVYYS JA LAATU

sosiaali- ja terveystoimen kuntoutus-, hoiva- ja sairaalapalveluissa tulee

- kehittää perustason lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan saattohoitotietämystä ja asiantuntemusta sekä yhdenmukaistaa ohjeistusta siten, että hoitolinjausten tekeminen aikaistuu ja saattohoitopäätösten tekeminen ja kirjaaminen on mahdollista oikea-aikaisesti.
- varmistaa saattohoito-osaaminen ostopalveluasumisessa.
- järjestää mahdollisuus lisätä hoitohenkilökuntaa tilapäisesti saattohoitotilanteessa sairaaloihin, monipuolisiin palvelukeskuksiin ja palvelutaloihin. Paikalla tulee jatkuvasti olla hoitaja, jolla on lääkkeenantolupa.
- parantaa psykososiaalisen tuen saatavuutta sekä perustason että erityistason saattohoidossa.
- vahvistaa kotisairaalan resursseja siten, että mahdollisuutta jalkautua kotiin ja eri laitoksiin voidaan lisätä, sillä kuolevan hoitaminen omassa asuinpaikassaan on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää.

Tuloksellisuusnäkökulmat

Arviointi käsittelee annettujen suositusten vaikuttavuutta, mutta ei muita ulottuvuuksia.

Arviointi koko kunnan toiminnan laajuudessa

Arviointi kattaa sen osan kunnan toiminnasta, jota suositukset käsittelevät.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Arviointi on suositusten 2017 jälkiseurantaa.

ARVIINTIMUISTIO 29.1.2020

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2019 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Arviointikysymykset ja -aineisto

Arvioinnin pääkysymyksenä on, *mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut.*

Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

3. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2017 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja toimialat ovat ryhtyneet?
4. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Mikäli kaikkien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, pyydetään tarkempi selvitys siitä, miksi toimiin ei ole ryhdytty. Toimenpiteiden ja vaikutusten toteutumista arvioidaan kolmiportaisella asteikolla:

	Toimenpiteet	Vaikutukset
☺ Toteutuu täysin	Kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.	Vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
☹ Toteutuu osittain	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain.	Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.
☹ Ei toteudu lainkaan	Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.	Vaikutuksia ei ole voinut olla, koska toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.
⊖ Tietoa asiasta ei ole saatavilla	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista toimenpiteiden arvioimista.	Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista vaikutusten arvioimista.

Aiempien vuosien arvioinneissa ei ole tullut esiin, että suosituksilla olisi ollut negatiivisia vaikutuksia. Mikäli näin tapahtuu, se huomioidaan erikseen.

Arviointi suoritetaan perehtymällä kaupunginhallituksen ja lautasekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2018 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2018 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Lisäksi tehdään kysely asianomaisen palvelukokonaisuuden johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus.

Rajaukset

Suosituksen vaikuttavuutta arvioidaan kaikkien vuoden 2017 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta siten, että 1. toimikunta käsittelee 1. toimikunnan aiheet ja 2. toimikunta 2. toimikunnan aiheet. Tarkastuslautakunnassa käsitellyt aiheet, eli talouden arviointi ja tavoitteiden toteutuminen käsitellään 1. toimikunnan muistiossa.